

Ylen tuki- ja turvakysely, marraskuu 2018

Puolueiden puheenjohtajien vastaukset

Pitäisikö sosiaaliturvan olla vastikkeellista?

Kyllä, kokonaan vastikkeellista (1 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Jos halutaan pitää kiinni sekä sosiaaliturvan kannustavuudesta että hyvästä pohjoismaisesta tasosta, on tuen oltava vastikkeellista. Vastikkeellisuus ei siis ole itseisarvo, vaan keino, jolla kaikki saadaan pidettyä työmarkkinoilla. Aktivoiva vastikkeellinen sosiaaliturva ehkäisee syrjäytymistä huomattavasti tehokkaammin kuin vastikkeeton ja passivoiva perustulo. Ja kun puhutaan sosiaaliturvan vastikkeellisuudesta, tarkoitetaan erityisesti perusturvan työttömyysetuuksien vastikkeellisuutta, eikä sairauspäivärahaa tai muita vastaavia etuuksia!

Kyllä, osittain vastikkeellista (6 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Perusturvaa on uudistettava eriarvoisuutta vähentäväksi, työntekoa tukevaksi ja nykyistä tuntuvasti yksinkertaisemmaksi. Perusturvamallin on aina kannustettava työn vastaanottamiseen ja myös lyhytaikaisen työn tekemiseen. Sosiaaliturvan vastikkeellisuus sopii esimerkiksi työ- ja opiskelukykyisille ja -ikäisille ihmisille. Sen sijaan vastikkeellinen sosiaaliturva ei sovellu esimerkiksi ihmisille, joilta ei voi sairautensa tai ikänsä perusteella vastikkeellisuutta edellyttää. Keskusta valmistelee parhaillaan omaa linjaustaan perusturvasta ja julkaisee sen myöhemmin. Ihmisten omia mahdollisuuksia tilanteensa kohentamiseksi on parannettava - niin koulutuksen, kuntoutuksen kuin työllistymisen osalta. Yksilölliseen tarpeeseen perustuvia palveluja esimerkiksi työn löytymiseksi on tarpeen lisätä ja parantaa. Palvelut pitää linkittää osaksi sosiaaliturvaa.

Antti Rinne, SDP

SDP tarkoittaa vastikkeellisuudella toimia ja palveluita, jotka johtavat parempaan osaamiseen, työmarkkinakelpoisuuteen ja työkykyyn. Vastikkeellisuus on edellä kuvatun perusteella lähtökohta kuten nykyäänkin. Esimerkiksi työttömyyden perusteella saa sosiaaliturvaa, jos hakee töitä, on koulutuksessa tai muulla tavoin aktiivinen. Ehdot eivät saa olla kuitenkaan kohtuuttomat, eikä ihmisiä pidä rangaista, jos työtä ei etsimisestä huolimatta löydy. Jos on sairas tai työkyky on muutoin alentunut, vastikkeellisuutta ei tule edellyttää. Heille on tarjolla terveys- ja kuntoutuspalveluita.

Sampo Terho, siniset

Useimmilla ihmisillä on elämässään tilanne, jolloin yhteiskunnan turvaverkkoa tarvitaan. Kuitenkin vastuu omasta toimeentulosta tulisi olla lähtökohta kaikille ja käänteisen tuloveron avulla pystytään poistamaan monia niitä loukkuja, joita nykyjärjestelmässä on.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Perussuomalaisten hyvinvointivaltiofilosofiassa Suomi pitää huolta kaikista kansalaisistaan, myös niistä, jotka eivät syystä tai toisesta kykene täyttämään vastikkeellisuusvaatimuksia. Lähtökohtana pitää kuitenkin olla, että sosiaaliturvasta ei tule ”normaali” toimeentulon muoto ja vaihtoehto työnteolle. Ongelma korostuu entisestään heikosti integroituvan maahanmuuttajaväestön kasvaessa. Tällä hetkellä jo yli kolmannes pääkaupunkiseudun toimeentulotukiasiakkaista on ulkomaalaisia. Työmarkkinoille ohjaavat aktivointitoimet ovat kannatettavia sillä edellytyksellä, että töitä todella on tarjolla. Työllisyysasteen nostaminen on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on, että kyse on oikeista työpaikoista ja että palkalla pystyy elämään.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Sosiaaliturvan pitää myös huomioida ne ihmiset, jotka eivät pysty olemaan lainkaan tai täysmääräisesti työelämässä mukana eri syistä. Heidän osaltaan ei voi vaatia vastikkeellisuutta.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Sosiaaliturvassa on universaaleja etuuksia kuten vaikkapa kansaneläke. Työikäisen ja työkykyisen sosiaaliturvan pääasiallinen vastikkeellisuus kuitenkin mahdollistaa sosiaaliturvan säilyttämisen hyvällä pohjoismaisella tasolla ilman, että työnteon kannustimet merkittävästi vähenisivät.

Ei, sosiaaliturvan ei pitäisi olla vastikkeellista (2 kpl)

Pekka Haavisto, vihreät

Vastikkeeton perustulo olisi varsinkin nykyistä järjestelmää oikeudenmukaisempi ja yksinkertaisempi. Työ- ja sosiaalihuollon ammattilaiset voisivat keskittyä etuuspäätösten tekemisen sijasta henkilökohtaiseen ohjaamiseen ja työkyvyn edistämiseen. Kaikki saisivat heille kuuluvat etuudet myös tilanteissa, joissa omat voimavarat eivät riitä hakemiseen ja omaan edunvalvontaan.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Nykyjärjestelmän vastikkeellisuus ja siihen liittyvät sanktiot ovat aiheuttaneet turvattomuutta ja kasvattaneet byrokratiaa kohtuuttomasti. Vastikkeellisuutta tulisi keventää esimerkiksi rangaistusluontoisista pitkistä karensseista luopumalla ja

lopulta siirtymällä perustuloon, joka on vastikkeeton etuus. Toimeentulon rangaistusluonteinen evääminen ei monissa tapauksissa aktivoi ihmisiä vaan päinvastoin syrjäyttää ja syventää sosiaalisia ongelmia.

Pitäisikö perusturvan tulevaisuudessa perustua syyperusteiseen sosiaaliturvaan vai yleiseen perustuloon?

Syyperusteiseen sosiaaliturvaan (6 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Kokoomuksen yleistuki olisi syyperusteinen. Tuen saannille pitää olla aina jokin selkeä syy, kuten esimerkiksi työttömyys. Syyperusteinen sosiaaliturva huomio paremmin yksilölliset tarpeet ja kohdistaa tuet paremmin eniten tarvitseville.

Antti Rinne, SDP

SDP:llä on oma Yleisturva-malli. Se on ihmisen kannalta yksinkertaisempi malli, joka vähentää byrokratiaa ja köyhyyttä. Yleisturva on moderni, myös digiaikaan sopiva malli, joka takaa ihmiselle toimeentulon ja tarvittavat palvelut vaihtuvissa elämäntilanteissa. Se helpottaa työtulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittamista siten, että työtä kannattaa aina ottaa vastaan eikä lyhyenkään työn vastaanottaminen synnytä katkoja sosiaaliturvan saamiseen. SDP:n yleisturvamalli tarkoittaa työttömien, sairaiden, vanhempainvapaalla olevien ja opiskelijoiden etuuksien sekä toimeentulotuen perusosan yhdistämistä yhdeksi kolmiportaiseksi Yleisturva-etuudeksi, joka on ennakoitava ja luotettava elämäntilanteesta riippumatta.

Sampo Terho, siniset

Siniset ajaa sosiaaliturvamalliksi käänteistä tuloveroa, jolla pystytään huomioimaan ihmisen elämäntilanne ja turvaamaan toimeentulo tilanteissa, joissa ihminen ei siihen itse pysty. Kuitenkin, työn teon on oltava aina kannattavaa ja negatiivisella tuloverolla voidaan varmistaa, että jokainen työtunti on kannattava.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Perustulon kustannukset olisivat huomattavat, ja suurin osa siihen käytetyistä resursseista kohdistuisi ihmisiin, jotka eivät sitä tarvitse. Sosiaaliturva tulee jatkossakin nähdä lähtökohtaisesti tilapäisenä apuna ihmisille, jotka eivät pysty itse turvaamaan perustoimeentuloaan. Kysymys on sekä moraalista että julkisen talouden realiteeteista.

Perustulo toimisi lisähoukuttimena haittamaahanmuutolle. Kattavaankin sosiaaliturvaan on varaa, jos sen saajien joukko pysyy pienenä ja vakaana. Toisaalta julkinen talous on helisemässä niukankin sosiaaliturvan kanssa, jos saajien määrä suhteessa rahoittajiin kasvaa.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Työn vastaanottamisen tulee aina olla kannattavampaa kuin sen vastaanottamatta jättäminen. Siksi tarvitsemme sosiaaliturvan, joka on kannustava.

Samalla kukaan ei saa yhteiskunnassamme pudota väliin. Sosiaaliturvaan tulee taata jokaiselle toimeentulo, kun hän ei eri elämäntilanteiden takia ole tai voi olla mukana työelämässä. Sosiaaliturvan on myös huomioitava, että kaikilla ei ole edellytyksiä osallistua työelämään. Sosiaaliturva on myös uudistettava osana laajempaa kokonaisuutta, johon kuuluu olennaisina osina perhevapaat, varhaiskasvatus ja verotus.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Sosiaaliturvajärjestelmämme on nykyäänkin pääosin syyperusteinen; puhdas perustulo on kallis toteuttaa ja sen taso jäisi vääjäämättä osalle liian matalaksi.

Perustuloon (3 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Sosiaaliturvaa pitää yksinkertaistaa. Keskusta on jo pitkään puhunut kannustavan perustulon puolesta ja tehnyt tällä vaalikaudella perustulokokeilun.

Keskustajohtoisen hallituksen päätösten seurauksena pienimmät äitiys-, isyys, ja vanhempainpäivärahat ovat nostettu jälleen työmarkkinatuen tasolle. Lainsäädäntö olisi syytä yhtenäistää esimerkiksi toimeentulotuen perusosan, työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä minimisairaus- ja äitiys-, isyys- sekä vanhempainrahojen suhteen. Sosiaaliturvajärjestelmämme on nyt monimutkainen. Sosiaaliturvan pitää kannustaa ihmisen oman toiminnallisuuden kasvattamiseen. Työtä pitää aina uskaltaa tehdä ilman pelkoa toimeentulon heikkenemisestä.

Pekka Haavisto, vihreät

Sosiaaliturva tulee päivittää vastaamaan tämän päivän ja huomisen ongelmiin.

Tukiviidakkoa on yksinkertaistettava perustulon pohjalta, jotta se kantaa elämäntilanteesta toiseen.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Vanhan sosiaaliturvajärjestelmän keskeinen ongelma on se, että se on rakennettu oletukseen jonka mukaan ihminen on joko kokonaan töissä tai kokonaan työttömänä.

Yhä useampi hankkii kuitenkin tuloja lyhytaikaisten työpätkien ja erilaisten keikkatöiden kautta, sekä niin itsensätyöllistäjänä kuin palkansaajana. Perustulo

turvaa ihmisten vähimmäistoimeentulon muuttuvissa työ- ja elämäntilanteissa ja mahdollistaa myös lyhytaikaisen työnteon.

Jos perustulo otettaisiin käyttöön, mikä olisi sopiva summa yhdelle aikuiselle euroissa kuukautta kohti?

Li Andersson

Vasemmistoliiton tavoitteena on 800 euron perustulo.

Pekka Haavisto, vihreät

560€ tai 600€

Vastikkeeton perustulo olisi varsinkin nykyistä järjestelmää oikeudenmukaisempi ja yksinkertaisempi. Työ- ja sosiaalishallinnon ammattilaiset voisivat keskittyä etuuspäätösten tekemisen sijasta henkilökohtaiseen ohjaamiseen ja työkyvyn edistämiseen. Kaikki saisivat heille kuuluvat etuudet myös tilanteissa, joissa omat voimavarat eivät riitä hakemiseen ja omaan edunvalvontaan.

Petteri Orpo, kokoomus

Noin 300-560 euroa.

Pidän tavoiteltavana tasona nyt kokeilussa olevan perustulomallin 560 euroa. Kokoomuksen yleistuessa perusosa olisi myös tätä luokkaa. Mutta koska perustulo on vastikkeeton eikä syyperusteinen, on tasosta pakko tinkiä sekä julkisen talouden että työnteon kannustimien vuoksi. Näin ollen realistinen perustulo jäisi epäinhimillisen pieneksi, ja siksi en sitä kannata.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

0 euroa.

Emme kannata perustuloa.

Juha Sipilä, keskusta

Ei euromääräistä vastausta.

Keskustalle on aina ollut tärkeää perusturvan riittävä taso. Tästä viimeisempänä esimerkkinä on vähimmäispäivärahojen tason nostaminen. Monien kyselyssä olevien asioiden osalta Keskustalla on vielä meneillään linjausten valmisteluvaihe. Esimerkiksi perusturvan ja asumisen tukien uudistamisen osalta tulemme julkistamaan linjauksemme seuraavien kuukausien aikana.

Antti Rinne, SDP

Ei euromääräistä vastausta.

Emme kannata perustuloa. Perusturvan on oltava sillä tasolla, että se takaa kohtuullisen vähimmäiskulutuksen, säällisen, inhimillisen elämisen tason. SDP:n

Yleisturva-mallissa perusturvan tavoitetaso määritellään vähimmäiskulutustasoksi asumiskustannusten jälkeen. Vähimmäiskulutustason määrittää kuluttajatutkimuskeskus.

Sampo Terho, siniset

Ei euromääräistä vastausta.

Tällaista summaa on lähes mahdoton määritellä. Nykyisten etuuksien yhdistämisellä päästään jonkinlaiseen minimiin, mutta meillä on aina joukossamme niitä, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta raha-asioissa ja elämän-hallinnassa. Kerran kuussa tilille kilahtava ”perustulo” ei olisi kestävää sosiaalipolitiikkaa, eikä poista niitä ongelmia, joita havaitsemme nykyisin toimeentulotuessa. Mutta voidaan katsoa, että nykyisen minimiturvan määrä on suuntaa-antava.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Ei euromääräistä vastausta.

RKP ei kannata perustuloa

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Ei euromääräistä vastausta.

Puolueemme ei kannata perustulo-mallia, ja siksi erilaisissa elämän tilanteissa oleville ihmisille yhden summan määrittely ei ole mielekästä.

Pitäisikö päivähoitomaksuja porrastaa nykyistä enemmän perheiden tulojen mukaan?

Kyllä, päivähoitomaksuja pitäisi porrastaa (6 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Keskusta on erittäin tyytyväinen siihen, että hallituksen päätösten myötä useat tuhannet perheet ovat vapautuneet varhaiskasvatusmaksuista viime vuosina. Keskusta kannattaa sitä, että tulevaisuudessa kaikkein suurituloisimmille tehtäisiin uusi maksuluokka, jossa varhaiskasvatusmaksut olisivat isoimmat.

Antti Rinne, SDP

SDP:n tavoitteena on maksuton varhaiskasvatus kaikille mahdollisimman nopeasti. Tätä tavoitetta kohti kuljetaan niin, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta, ja maksuttomuutta laajennetaan nykyistä suuremmalle joukolle. Kenenkään maksuja ei tule korottaa.

Sampo Terho, siniset

Tällä hallituskaudella Sinisten aloitteesta pienituloisten päivähoitomaksuja on jo alennettu ja 0-maksuluokkaan kuuluvien määrää kasvatettu. Taloudellisten puiteiden rajoissa päivähoitomaksuja voidaan edelleen alentaa pieni- ja keskituloisilta. Samalla on oleellista varmistaa, että varhaiskasvatuksen laatuun ja esimerkiksi ryhmäkokoihin kiinnitetään huomiota.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Pienituloisimmat on jo vapautettu päivähoitomaksuista, kun taas korkeimpaan maksuluokkaan päätyy varsin maltillisillakin tuloilla – varsinkin, jos kyse on työssäkäyvistä, kahden vanhemman perheestä. Mielestämme päivähoitomaksujen progressiota voisi kiristää niin, että keskituloisten maksutaakka etenkin monilapsisissa perheissä vähenisi. Suurituloisimpien maksuja voitaisiin korottaa.

Pekka Haavisto, vihreät

Laadukas varhaiskasvatus on yksi parhaimpia sijoituksia tulevaisuuteen, sillä se kaventaa oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa ja ehkäisee syrjäytymistä. Mitä vahvemmin pystytään varmistamaan, että se on kaikkien saatavilla sosiaalisesta taustasta ja varallisuudesta riippumatta, sen parempi. Vihreiden tavoitteena on siirtyminen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Aloittaisimme 5-vuotiaista ja laajentaisimme maksuttomuutta ikäluokka kerrallaan.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen madaltaa kynnystä käyttää varhaiskasvatuspalveluita ja lisää samalla työnteon kannustimia.

Ei, päivähoitomaksuja ei pitäisi porrastaa (3 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Ei siinä mielessä, että kokoomuksen tavoitteena on osa-aikaisesti maksuton varhaiskasvatus kaikille lapsille. Tavoitetta kohti on kuljettava askel askeleelta. Työ on aloitettu jo tällä hallituskaudella, kun varhaiskasvatusmaksuja on alennettu yhteensä 80 miljoonalla eurolla. Samalla kokonaan maksuista vapautettujen pienituloisten perheiden määrä on lisääntynyt. Olemme myös aloittaneet 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun, jota on jo päätetty jatkaa ja laajentaa. Tämä on tärkeä tavoite, sillä Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on OECD-maiden alhaisinta. Kaikkein vähiten osallistuvat juuri ne lapset, joille varhaiskasvatuksesta olisi eniten hyötyä. Maksujen alentaminen ja pidemmällä aikavälillä täysi maksuttomuus madaltavat kynnystä. Varhaiskasvatus on todistetusti vaikuttava keino tasoittaa erilaisista taustoista tulevien lasten lähtötasoeroja ja vahvistaa tasa-arvoa.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Haluamme antaa jokaiselle yli kolmevuotiaalle lapselle oikeuden neljään tuntiin maksutonta varhaiskasvatusta päivässä. Tämä merkitsee sitä, että päivähoitomaksut alenevat kautta linjan. Siltä osin, kun lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen yli neljä tuntia päivässä, maksetaan päivähoitomaksua, joka nousee tulojen kasvaessa.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Tällä hetkellä nimenomaan keskituloiset maksavat suhteessa kaikkein eniten päivähoitomaksuja kun kaikkein pienituloisimmat eivät niitä maksa. Voimakkaampi porrastaminen vain lisäisi kannustinloukkuja.

Asumistukimenot ovat kasvaneet rivakasti. Pitäisikö asumistuen saamisen ehtoja kiristää?

Kyllä, asumistukiehtoja pitäisi kiristää (3 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Asumistukimenot ovat kasvaneet tukeen tehtyjen yksittäisten muutosten seurauksena. Kokoomus on esittänyt, että asumistuki, Kelan maksamat työttömyysetuudet sekä toimeentulotuki yhdistettäisiin yhdeksi yleistueksi, mikä yksinkertaistaisi järjestelmää ja vähentäisi kannustinloukkuja. Varsinkin se, ettei toimeentulotuesta jatkossa enää korvattaisi pitkäaikaisesti asumismenoja, säästäisi sekä tukimenoissa että poistaisi kannustinloukkuja. Tärkeää on tarkastella asumisen tukia kokonaisuutena yhdessä asuntorakentamisen ja muiden toimien kanssa niin, että myös asumismenojen kasvua voidaan hillitä ja vuokramarkkinoiden toimivuutta parantaa.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Yhteiskunnan ei pidä asumistuella edistää sitä, että työttömät maahanmuuttajat kasautuvat Suomen kalleimmille alueille eli pääkaupunkiseudulle. Asumistuet nostavat hintatasoa vuokramarkkinoilla, ja seuraus on, että pienituloisella mutta työssäkäyvällä ihmisellä ei ole varaa asua kaupungeissa - eli siellä, missä suurin osa työpaikoista on. Sosiaalista asuntotuotantoa harjoittavien yhtiöiden tekemät miljoonavoitot, pitkälti veronmaksajien kustantaman asumistuen kautta, tulee saada kuriin. Myös tämä keinottelu nostaa hintoja.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Asumistukeen pitäisi pikaisesti palauttaa varallisuusehto.

Ei, asumistukiehtoja ei pitäisi kiristää (5 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Nykyisen asumistukijärjestelmän ehtoja kiristettäessä todennäköisesti aiheuttaisimme kannustinloukkuja, joilla emme tukisi ihmisten toimeliaisuutta, työllisyyttä ja intoa osallistua yhteiskunnan toimintaan omalla aktiivisuudella. Toiseksi yleistä asumistukea saavat ovat suurimmalta osalta vähävaraisia ja yksin asuvia, joiden kustannustaakkaa ei ole perusteltua lisätä ottaen huomioon asuminen perustarpeena. Asumistukijärjestelmä tällaisenaan on kuitenkin tullut tiensä päähän, koska se jos ei suorannaisesti korota asumisen hintatasoa, niin se ei myöskään ole hillinnyt yleistä asumiskulujen kasvua. Asumistukea on kyettävä tarkastelemaan samassa yhteydessä, kun tehdään suuri sosiaaliturvan kokonaisuudistus. Keskustan mielestä edullista rakentamista ja edullisia asuntoja pitäisi olla enemmän. Edullista ARA-asuntotuotantoa tulee lisätä.

Antti Rinne, SDP

Suuri osa asumistuen saajista on pienituloisia ja elää viimesijaisen toimeentulotuen varassa. Tuen ehtojen tiukentaminen lisäisi eriarvoisuutta ja toimeentulotuen tarvetta entisestään.

Asumistukimenojen kasvu on aiheutunut aiemmin työttömyyden kasvusta ja aivan viime aikoina pääasiassa opiskelijoiden siirtymisestä yleisen asumistuen piiriin sekä asumiskulujen noususta. Nyt tukimenojen kasvu on jo taittunut. Asumiskulujen nousua on hillittävä riittävällä kohtuuhintaisella asuntotuotannolla ja asuntopolitiikalla.

Sampo Terho, siniset

Asumisen kalleus ei johdu ainoastaan asumistuen ehdoista, on löydettävä muita keinoja kulujen hillitsemiseen.

Pekka Haavisto, vihreät

Asumistukimenojen kasvu taittui pitkän kasvun jälkeen viime vuonna. Suomen sosiaaliturvan ongelmat asumisen tukijärjestelmän kanssa eivät liity niinkään asumistukeen, vaan siihen että tuemme asumiskuluja kahdesta putkesta: asumistuesta ja toimeentulotuesta, joiden ehdot ovat erilaiset. Kun varsinainen asumistuki ei riitä, sitä täydennetään toimeentulotuen puolelta. Toimeentulotuki on kuitenkin tuloloukuista hankalin: jokainen tienattu euro vähentää toimeentulotukea ja työstä ei jää käteen juuri mitään. Toimeentulotuki pitäisi palauttaa selkeästi viimeisijaiseksi tueksi, jota tarvitaan erityistilanteissa, ei osaksi normaalia asumisen tukijärjestelmää.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Asumistuen menot ovat kasvaneet koska sen piiriin on siirtynyt uusia väestöryhmiä kuten opiskelijat, sekä vuokrien nousun takia. Asumistuen ehtojen kiristäminen ei vähennä vuokrien nousua, sen sijaan se vaikeuttaa pienituloisten elämää

entuudestaan. Suurin tarve Suomessa on saada aikaiseksi painopisteen muutos asumisen tuesta asuntojen tuotannon tukemiseen. Kohtuuhintaisten asuntojen määrän lisääminen on paras tapa vaikuttaa ylikorkeisiin vuokriin.

En osaa sanoa (1 kpl)

Anna-Maja Henriksson, RKP

Sosiaaliturvan kokonaisuudistukseen yhteydessä on erikseen syytä arvioida nykyisen asumistukijärjestelmän toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Pitäisikö ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoja edelleen lyhentää nykyisestä?

Kyllä, ansiosidonnaisen kestoja pitäisi lyhentää (1 kpl)

Anna-Maja Henriksson, RKP

Olisi hyvä selvittää mahdollisuutta kehittää ansiosidonnaista kannustavampaan suuntaan nostamalla päivärahan määrää ja samalla lyhentämällä tuen enimmäisaikaa. Tanskassa kokemukset tällaisesta mallista ovat hyvät. Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että suurin osa uudelleentyöllistyneistä saavat työpaikan päivärahan ansainta-ajan alussa tai lopussa. Silloin olisi myös tärkeää panostaa työvoimapolitiikkaan ja lisätä työnhakijoiden henkilökohtaista ohjausta ja tukea.

Ei, ansiosidonnaisen kestoja ei pitäisi lyhentää (7 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Ei perusteluja.

Antti Rinne, SDP

Päinvastoin. Ihmiset eivät tarvitse enää yhtään keppiä vaan palveluita, joiden avulla he löytävät uuden työn nopeammin ja tehokkaammin. Työvoimapolitiikka pitää uudistaa ja sen resursseja vahvistaa. Tärkeää on löytää hyvä kokonaisuus julkisen, kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin yhteistyöllä.

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan lyhentämisen ja leikkaamisen on todettu johtavan ihmisten työllistymiseen laadultaan huonompiin työsuhteisiin.

Ansiosidonnaisen lyhentäminen ja leikkaaminen ei juurikaan paranna työllisyyttä, vaan heikentää työttömien ihmisten toimeentuloa.

Sampo Terho, siniset

Keston tarkastelua tärkeämpää olisi ulottaa ansiosidonnainen kaikille.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Oleellisempaa on suosia uusien työpaikkojen luomista verotukseen, kustannustasoon ja byrokratiaan liittyvin keinoin.

Pekka Haavisto, vihreät

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa ei ole tarpeen lyhentää nykyisestä. Ihminen tarvitsee turvan työttömyyden kohdatessa. Ansioturvan uudistamista on kyllä syytä pohtia: voisiko ansioturva toimia niin, että taantumassa, jolloin työpaikkoja on vähemmän, ansioturva kestäisi pitempään, mutta nousukaudella, jolloin työmarkkinat vetävät hyvin, se voisi olla lyhyempi? Tämä toimisi automaattisena elämäntilanteen helpottajana huonojen aikojen varalle.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Ansiosidonnainen työttömyysturva takaa työttömäksi joutuneelle taloudellisen turvan työttömyyden aikana, ja sen kestoa on jo laskettu Sipilän hallituksen toimesta.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Lyhentämisen sijaan voimakkaammalla porrastamisella voitaisiin siirtyä kohti ns. Tanskan mallin mukaista työttömyysturvaa, jossa taso on parempi mutta porrastus voimakkaampi.

En osaa sanoa (1 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Ansiosidonnaisen uudistamista on pohdittava osana sosiaaliturvauudistusta. Kokoomus on julkistanut ajatuksensa perusturvan uudistamisesta, mutta ansiosidonnaisen uudistamisen osalta valmistelu on vielä kesken. Peruseriaatteena on hakea mallia, joka kannustaisi aktiiviseen työnhakuun heti työttömyyden alusta.

**Syntyvyys Suomessa on laskenut poikkeuksellisen alas.
Pitäisikö lapsilisän periaate kääntää niin, että ensimmäisen lapsen lapsilisä olisi suurempi kuin seuraavien lapsien?**

Kyllä, ensimmäisen lapsen lapsilisä pitäisi olla suurempi (2 kpl)

Sampo Terho, siniset

Tällaisilla muutoksilla lapsilisän määrään tuskin on kovin dramaattisia muutoksia syntyvyyteen. Yhtäläillä syntyvyyden lisääntyminen olisi tervetullutta niihin perheisiin,

joissa on jo lapsia. Syntyvyyttä voidaan tukea lapsiystävällisellä yhteiskunnalla, jossa palvelut ja etuudet ovat tasapainossa, mutta etuuspuolella on tarkasteltava koko kokonaisuutta. Perheiden pitäisi tuntea olonsa turvalliseksi.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Suomessa pitäisi tehdä perheystävällisempää politiikkaa. Tarvitsemme modernin perhevapaauudistuksen ja panostuksia varhaiskasvatukseen. Tavoitteen tulee olla, että Suomi on maailman lapsiystävällisin maa.

Ei, ensimmäisen lapsen lapsilisä ei pitäisi olla suurempi (5 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Keskustan mielestä nykymalli on hyvä. Lapsiköyhyys on suurinta monilapsisten perheiden keskuudessa. Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nostaminen oli tärkeä parannus.

Antti Rinne, SDP

Lapsilisä korvaa joka tapauksessa vain osan lapsen vähimmäiskulutuksesta aiheutuvista menoista. Universaali lapsilisä on jokaiselle suomalaiselle lapselle tarkoitettu tuki kasvun ja elämänlaadun tukemiseen. Suomesta pitää tehdä jälleen maailman paras maa perheille ja perheet on otettava paremmin huomioon politiikassa. Tarvitaan valtion ja kuntien tasoilla lapsiperhestrategia ja niiden toteuttamiseen konkreettiset toimenpideohjelmat. Tärkeää on huolehtia siitä, että suomalaista hyvinvointivaltiota uudistetaan niin, että kaikilla on aito mahdollisuus perustaa perhe ja saada lapsia, mikäli he itse niin haluavat. Perhevapaajärjestelmä pitää päivittää 2020-luvulle niin, että vahvistamme naisten työmarkkina-asemaa ja isien mahdollisuutta olla lastensa kanssa kotona. SDP:n perhevapaamalli on erittäin joustava. Kotipalvelun vahvistaminen on konkreettinen keino. Tarvitaan joustava koulupäivä ja harrastustoiminnan kehittämistä niin, että jokaisella lapsella on aikuisia kanssakulkijoita. Maksuton varhaiskasvatus on merkittävä tulevaisuus uudistus, joka myös tukee yksilöitä.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Lapsista aiheutuvat kustannukset eivät pienene lapsimäärän kasvaessa, koska jokainen lapsi tarvitsee ruokaa, vaatteita, harrastuksia ym. Pikemminkin tulisi harkita lapsilisän portaittaista kasvattamista lapsimäärän myötä, jotta vanhempia kannustettaisiin saamaan useampia lapsia. Voitaisiin myös pohtia ”käänteistä lapsilisää”, jolloin ansiotuloverotus laskisi merkittäväällä tavalla lapsimäärän kasvaessa. Tämä rohkaisisi etenkin työssäkäyviä ihmisiä hankkimaan lapsia.

Pekka Haavisto, vihreät

Kun puhutaan syntyvyydestä, puhutaan samalla parisuhteista, perheistä, lapsista - ihmisten kaikkein henkilökohtaisimmista asioista, joista yhteiskunta ei tee päätöksiä. Poliitiikalla voimme kuitenkin rakentaa lapsiystävällistä ja lasten kannalta tasa-arvoista Suomea, jossa perheen perustaminen tuntuu mahdolliselta kaikille niille, jotka vanhemmiksi haluavat. Lapsilisän periaatteen muuttamista vastaan puhuu se, että monilapsisilla perheillä on kohonnut riski joutua toimeentulovaikeuksiin. Lapsilisän muuttamisen sijaan kääntäisin huomion muihin rakenteisiin. Tarvitsemme perhevapaauudistuksen, joka lisää joustavuutta sekä parantaa naisten ja miesten tasa-arvoa perheissä ja työpaikoilla. Nuorten aikuisten työelämän ja toimeentulon epävarmuutta on vähennettävä. Asumisen sekä lasten harrastusten ja koulunkäynnin kustannukset on saatava kuriin. Lasten harrastuspassi, joka antaa mahdollisuuden kokeilla eri harrastuksia, on hyvä idea.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Kääntämisen sijaan lapsilisään pitäisi tehdä tasokorotus indeksit on leikattu ja jäädytetty.

En osaa sanoa (2 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Syntyvyyteen vaikuttavat todella monet asiat. Lapsilisä ja muut perhe-elämää tukevat etuudet ovat yksiä näistä tekijöistä. Sen lisäksi, että rakennamme etuusjärjestelmästämmme perheystävällisemmän, meidän on pyrittävä myös yhteiskuntana nykyistä avoimempaan perhe- ja lapsimyönteisyyteen. Kokoomus haluaa, että jokaisen toive haluamastaan perheestä voisi toteutua. Haluamme, että perheiden palvelut ja erilaiset avun ja tuen muodot tuodaan tähän päivään. Epävarmuus ja pelko siitä, kuinka perhe tulee toimeen ja kuinka pärjätä vanhemmuudessa ovat monella mielen päällä. Poliitikkoina voimme tehdä paljon sen hyväksi, että esimerkiksi kynnys neuvolapalveluihin olisi matalampi ja apua olisi saatavilla yllättäviinkin perhe-elämän tilanteisiin. Myös lapsilisän ja muiden etuuksien vaikutukset on näiltä osin arvioitava.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Suurimmat kulut perheelle tulee yleensä ensimmäisen lapsen myötä, mutta monilapsisissa perheissä köyhyyttä on enemmän. Ensimmäisen lapsilisän nostoa voidaan kyllä kokeilla, mutta seuraavien lasten osalta tulee pitää kiinni periaatteesta, että lisä kasvaa lapsiluvun myötä.

8. Pitäisikö kotihoidon tuen kestoa lyhentää?

Kyllä, kotihoidon tuen kestoa pitäisi lyhentää (2 kpl)

Pekka Haavisto, vihreät

Perhevapaisiin on tehtävä kokonaisuudistus. Osana Vihreiden perhevapaamallia kotihoidontuki korvattaisiin hoitorahalla, jonka voisi nostaa kuukausittain täysimääräisenä tai puolikkaana. Puolikkaana nostettuna hoitorahan taso olisi sama kuin kotihoidontuen nyt ja sitä voisi nostaa vuoden ajan.

Anna-Maja Henriksson, RKP

Osana kokonaisuudistusta. Koska 6+6+6-malli parantaa tuntuvasti lapsiperheiden taloudellista tilannetta pidentämällä ansiosidonnaista tukea, ehdotamme, että tämän jälkeen kotihoidontukea voisi nostaa 13 kuukauden ajan. Kokonaisuudistuksessa tämä tarkoittaa, että kotihoidontuki, jos perhe käyttää sen heti 6+6+6 kuukauden perhevapaan jälkeen, voidaan käyttää kunnes lapsi on 2 vuotta ja 6 kuukautta vanha (äiti käyttää yhden kuukauden ennen lapsen syntymää).

Ei, kotihoidon tuen kesto ei pitäisi lyhentää (6 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Keskusta ei ole valmis kotihoidon tuen keston lyhentämiseen. Kotihoidontuki on erittäin suosittu ja käytetty etuus, jota suurin osa perheistä hyödyntää alle puolitoistavuotiaan lapsen hoitoon. Kotihoidontuen keston leikkauksella ei saavuteta merkittäviä työllisyysvaikutuksia.

Antti Rinne, SDP

Ei nykyisessä tilanteessa. Kun varhaiskasvatus on maksutonta, kun perhevapaajärjestelmä on uudistettu ja kun perhettä tukevat palvelut ovat kokonaisuudessaan kunnossa, nykyuotoinen kotihoidontuki käy tarpeettomaksi.

Sampo Terho, siniset

Siniset kannattaa tuen korottamista. Perheiden mahdollisuutta hoitaa alle 3-vuotiasta lasta kotona ei tule kaventaa. Arvostamme perheiden valinnanvapautta.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Perheiden olosuhteet ovat erilaisia. Joidenkuiden työ- ja muuhun elämäntilanteeseen kotihoito sopii hyvin, eikä tätä voi pitää lastenkaan kannalta kielteisenä. Ongelmana kotihoito voidaan nähdä ennen kaikkea maahanmuuttajaäitien kohdalla: se pitää heidät poissa työelämästä, ehkäisee kielenoppimista, ja vaikeuttaa myös lasten sopeutumista. Suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää ei kuitenkaan pidä rakentaa maahanmuuttajien kotouttamisen näkökulmasta. Pikemminkin on pyrittävä vähentämään ongelmallista maahanmuuttoa.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Suurin osa perheistä käyttää kotihoidontukea vanhempainvapaan jälkeen maksimikestoa lyhyemmän ajan. Siksi jo ansiosidonnaisen vanhempainvapaan pidentäminen vähentäisi kotihoidontuen käyttöä. Haluamme säilyttää mahdollisuuden kotihoidon tuen käytölle kunnes lapsi on 3-vuotias, mutta poistaa kotihoidontuen sisaruslisät.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Kotihoidontuella mahdollistetaan lapsen hoitaminen kotona, mikä ei välttämättä tarkoita sitä, että vanhemmista kumpikaan olisi häntä hoitamassa. Kotihoidontuki lisää siis vanhempien mahdollisuuksia valita lapselleen sopivin hoitomuoto. Yhteiskunnan kannalta se on alle 3-vuotiaan kohdalla myös kaikkein edullisin ; verrokkikustannus perhepäivähoidossa on 2,5 kertaa suurempi.

En osaa sanoa (1 kpl)

Petteri Orpo, kokoomus

Perhevapaauudistuksella on kaksi selkeää tavoitetta: parantaa naisten asemaa työmarkkinoilla ja kasvattaa isien pitämien perhevapaiden osuutta. Näin parannamme tasa-arvoa perheissä ja työmarkkinoilla. Uuden mallin on siis oltava sekä työntekoon kannustava, että tasa-arvoinen. Nykyinen järjestelmämme ei näitä kriteereitä täytä, joten sitä on uudistettava kokonaisuutena, ei pelkästään yksittäisiä etuuksia muokkaamalla. Kotihoidontuki on yksi osa nykyistä perhevapaajärjestelmää. Tutkimuksissa sen on nyky muodossaan todettu vähentävän äitien työllisyyttä. Uudistuksen tueksi tarvitaan lisää tietoa eri tukimuotojen ja niiden yhdistelmien vaikutuksista.

Pitäisikö vanhempainvapaaseen määrittää isäkiintiö, jota äiti ei voisi käyttää?

Kyllä, vanhempainvapaaseen pitäisi määrittää isäkiintiö (6 kpl)

Juha Sipilä, keskusta

Vanhempainvapaaseen kuuluu jo isäkiintiö, jota äiti ei voi käyttää. Keskusta on valmis pidentämään tätä osuutta. Se ei kuitenkaan saa olla pois äitien käytettävissä olevasta osuudesta.

Petteri Orpo, kokoomus

Kokoomus haluaa uudistaa perhevapaat niin, että vapaiden pitäminen äitien ja isien välillä jakautuisi nykyistä tasaisemmin. Nykyinen malli, jossa äidit pitävät valtaosan

perhevapaista ei ole tasa-arvoinen sen enempää vanhemmuuden, kuin työelämänkään näkökulmasta. Tähän mennessä aina kun isien mahdollisuutta jäädä perhevapaalle on helpotettu, on vapaiden pitäminen hieman lisääntynyt. Uudistus on tehtävä niin, että perheillä on jatkossakin mahdollisuus itse päättää, kuinka lasten hoitaminen järjestetään. Samalla haluamme vahvistaa isien oikeutta jäädä perhevapaalle varaamalla heille oman osuuden. Kokoomuksen mallissa olisi kuitenkin jatkossakin osuus, jonka jakamisesta vanhempien kesken perheet saavat itse päättää.

Antti Rinne, SDP

Isällähän on jo nyt 36-54 vuorokauden korvamerkitty vapaa. SDP:n perhevapaamallissa isälle kiintiöity osuus pitenisi kolmeen kuukauteen. Pohjoismaiden kokemukset ovat osoittaneet, että isälle kiintiöidyt vapaat kannustavat tehokkaimmin perheitä hoivavastuun tasaisempaan jakamiseen.

Pekka Haavisto, vihreät

Äidit pitävät tällä hetkellä noin 90% perhevapaista. Jopa viidennes isistä ei pidä vanhempainvapaita ollenkaan. Tämä on merkittävä tasa-arvo-ongelma. Vastuuta pienten lasten hoidosta tulee tasata molemmille vanhemmille. Se johtaisi myös työkuulttuurin muutokseen, jossa isien olisi nykyistä hyväksytympää pitää vanhempainvapaita. Vihreät on esittänyt perhevapaamallia, jossa ansiosidonnaisista vanhempainvapaita isälle korvamerkitään 5 kuukautta, äidille 5 kuukautta ja 5 kuukautta vanhemmat saavat jakaa haluamallaan tavalla. Tämä olisi askel kohti ns. 6+6+6 -mallia.

Li Andersson, vasemmistoliitto

Vasemmistoliitto haluaa uudistaa perhevapaat 6+6+6-mallin mukaan. Siinä äidille kiintiöidään yksi osuus, yksi on vanhempien vapaasti jaettavissa ja yksi on osoitettu vain isälle. Tutkimusten mukaan isät käyttävät eniten heille erikseen osoitettuja jaksoja. Vasemmiston malli pidentää ansiosidonnaisen vanhempainvapaan kestoa kokonaisuudessaan ja takaa perheille nykyistä paremmat vapaudet päättää, miten sen haluaa käyttää vapaita.

Anna-Maja Henriksson, RKP

RKP kannattaa perhevapaiden uudistamista 6+6+6-mallin mukaisesti. Malli antaisi molemmille vanhemmille oikeuden yhteen kuuden kuukauden ansiosidonnaiseen perhevapaaseen ja kolmannen jakson vanhemmat saisivat jakaa kuten haluavat. Jos molemmat vanhemmat käyttävät oikeuttaan perhevapaisiin täysmääräisesti, kasvaa ansiosidonnainen perhevapaa 18 kuukauteen. Tarvitsemme myös uutta joustoa perhevapaiden käyttämiseen. Meidän on sopeutettava vapaat entistä paremmin lapsiperheiden todellisuuteen ja vanhempien työtilanteisiin. Tukholman katukuvan ja

puistojen tapaan myös Suomessa pitäisi näkyä yhtä paljon pieniä lapsiaan hoitavia miehiä kuin naisiakin.

Ei, vanhempainvapaaseen ei pitäisi määrittää isäkiintiötä (3 kpl)

Sampo Terho, siniset

Isille on jo nykyisin vapaita ja vanhempainvapaan voi käyttää myös isä. Siniset puolustavat perheiden valinnanvapautta ja asiaa on ajateltava myös lapsen näkökulmasta. Kaikissa perheissä ei toinen vanhempi voi välttämättä käyttää tällaisia kiintiövapaita taloudellisen tilanteen vuoksi, emmekä kannata, että kiintiöillä lyhennetään aikaa, jonka vanhemmat voivat lastaan hoitaa. Myös esimerkiksi isovanhempien mahdollisuutta osallistua lasten hoitoon pitäisi lisätä. Suomalaiset isät on maailman parhaita ja kyllä osallistuvat lapsiensa hoitoon ilman viikkokiintiöitäkin. Myös työnantajien tulisi lisätä joustoja perheen ja työn yhteensovittamiseen.

Jussi Halla-aho, perussuomalaiset

Perussuomalaisten mallissa sekä äidin että isän vapaiden kesto olisi kumpikin 3 kuukautta. Vanhempainvapaa, jonka perheet voivat halutessaan jakaa, olisi 9 kuukautta. Kokonaispituus olisi siis 15 kuukautta (3+9+3-malli). Nykyiseen malliin nähden lisää pituutta tulisi lähes kolme kuukautta. Isän osuutta ei voisi siirtää äidille (kuten ei nytkään), mutta mikäli perhe ei halua käyttää sitä, hoitovapaakausi alkaisi vain aiemmin. Haluamme kannustaa isiä käyttämään oikeuttaan isyysvapaaseen ja ehdotamme ensimmäisen kuukauden ansio-osan korottamista samalle tasolle äidin ansio-osan kanssa. Taloudelliset kannustimet ovat ehdottomasti parempia vaihtoehtoja kuin perheiden rankaiseminen "vääränlaisista" valinnoista.

Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Perheen tulee voida päättää vanhempainvapaan jakamisesta, lisäksi jo nykyään isä ja äiti voivat pitää osittaisen vanhempainvapaan vaikka samaan aikaan.